

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

10. veebruar 2011 *

Liidetud kohtuasjades C-307/09–C-309/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Raad van State (Madalmaad) 29. juuli 2009. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 3. augustil 2009, menetlustes

Vicoplus SC PUH (C-307/09),

BAM Vermeer Contracting sp. zoo (C-308/09),

Olbek Industrial Services sp. zoo (C-309/09)

versus

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus (ettekandja) ja A. Ó Caoimh,

kohtujurist: Y. Bot,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. juuli 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Vicoplus SC PUH, esindaja: *advocaat* E. Vliegenberg,
- BAM Vermeer Contracting sp. zoo ja Olbek Industrial Services sp. zoo, esindaja: *advocaat* M. Lewandowski,
- Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja B. Koopman,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja T. Müller,
- Taani valitsus, esindaja: C. Vang,

- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma, N. Graf Vitzthum ja J. Möller,
- Austria valitsus, esindajad: E. Riedl ja G. Hesse,
- Poola valitsus, esindajad: M. Dowgielewicz, J. Faldyga ja K. Majcher,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Enegren, I. Rogalski, W. Wils ja E. Traversa,

olles 9. septembri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- ¹ Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 56 ja 57 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, lk 1; ELT eriväljanne 05/02, lk 431) artikli 1 lõike 3 punkti c.

- 2 Need eelotsusetaotlused esitati ühelt poolt Poola äriühingute Vicoplus SC PUH (edaspidi „Vicoplus”), BAM Vermeer Contracting sp. zoo (edaspidi „BAM Vermeer”) ja Olbek Industrial Services sp. zoo (edaspidi „Olbek”) ja teiselt poolt Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid'i (sotsiaal- ja tööhõive ministeerium) vahelistes vaidlustes, mis puudutavad kaebajatele selle eest määratud trahve, et nad lähetasid Poola töötajaid Madalmaadesse, ilma et neil oleks olnud tööloba.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

2003. aasta ühinemisakt

- 3 Akti Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 2003, L 236, lk 33; edaspidi „2003. aasta ühinemisakt”) artikkel 24 näeb ette, et selle akti V–XIV lisas loetletud meetmeid kohaldatakse uute liikmesriikide suhtes vastavalt neis lisades sätestatud tingimustele.

- 4 2003. aasta ühinemisakti XII lisa kannab pealkirja „Ühinemisakti artiklis 24 osutatud nimekirj: Poola”. Selle lisa 2. peatükk „Isikute vaba liikumine” sätestab oma punktides 1, 2, 5 ja 13 järgmist:

„1. [ELTL artiklit 45 ja ELTL artikli 56 esimest lõiku] kohaldatakse täielikult töötajate liikumisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse suhtes, mis hõlmab direktiivi 96/71/EÜ artiklis 1 määratletud ajutist töötajate liikumist ühelt poolt Poola ning teiselt poolt Belgia, Tšehhi Vabariigi, Taani, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Iirimaa, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburgi, Ungari, Madalmaade, Austria, Portugali, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriigi vahel, ainult juhul, kui punktides 2–14 esitatud üleminekusätetest ei tulene teisiti.

2. Erandina määruse (EMÜ) nr 1612/68 [nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määrus (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15)] artiklitest 1–6 ja kuni ühinemiskuupäevale järgneva kaheaastase perioodi lõpuni kohaldavad praegused liikmesriigid riiklikke või kahepoolsetest kokkulepetest tulenevaid meetmeid, mis reguleerivad Poola kodanike juurdepääsu nende tööturule. Praegused liikmesriigid võivad jätkata selliste meetmete kohaldamist kuni ühinemiskuupäevale järgneva viieaastase perioodi lõpuni.

[...]

5. Liikmesriik, kes punktis 2 märgitud viieaastase perioodi lõppedes jätab kehtima riiklikud või kahepoolsetest kokkulepetest tulenevad meetmed, võib tõsiste tööturuhäirete või nende ohu korral ja pärast komisjonile teatamist jätkata nende meetmete kohaldamist kuni ühinemiskuupäevale järgneva seitsmeaastase perioodi lõpuni. Kui sellist teatamist ei toimu, kohaldatakse määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikleid 1–6.

[...]

13. Selleks et tulla teatud tundlikes teenindusvaldkondades toime tõsiste tööturuhäirete või nende ohuga, mida teatud piirkondades võib põhjustada direktiivi 96/71/EÜ artiklis 1 määratletud piiriülene teenuste osutamine, võivad Saksamaa ja Austria, kohaldades eespool esitatud üleminekusätete alusel Poola töötajate vaba liikumise suhtes riiklikke või kahepoolsetest kokkulepetest tulenevaid meetmeid niikaua, kui nimetatud meetmed kehtivad, teha pärast komisjonile teatamist erandi [ELTL artikli 56 esimesest lõigust], et piirata töötajate ajutist liikumist seoses teenuste osutamisega Poola äriühingute poolt, kui nimetatud töötajate õigust teha tööd Saksamaal ja Austrias reguleerivad riiklikud meetmed.

[...]"

Direktiiv 96/71

5 Direktiivi 96/71 artikkel 1 „Reguleerimisala” sätestab:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigis asuvate ettevõtjate suhtes, kes seoses riikidevahelise teenuste osutamisega lähetavad töötajaid lõike 3 kohaselt liikmesriigi territooriumile.

[...]

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse niivõrd, kuivõrd lõikes 1 nimetatud ettevõtjad võtavad ühe järgmistest riikidevahelistest meetmetest:

- a) ettevõtja lähetab töötajad liikmesriigi territooriumile oma nimel ja juhtimisel lepingu alusel, mis on sõlmitud lähetava ettevõtja ja kõnealuses liikmesriigis tegutseva lepinguosalise vahel, kellele teenused on mõeldud, kui lähetav ettevõtja ja töötaja on lähetamise ajaks sõlminud töösuhte;

või

- b) ettevõtja lähetab töötajad liikmesriigi territooriumil asuvasse kontsernile kuuluvasse asutusse või ettevõttesse, kui lähetav ettevõtja ja töötaja on lähetamise ajaks sõlminud töösuhte;

või

- c) ajutist tööjõudu vahendav ettevõtja või töötajate vahendamisega tegelev ettevõtja vahendab töötaja liikmesriigi territooriumil asuvale või tegutsevale ettevõtjale, kui ajutist tööjõudu vahendav ettevõtja või töötajate vahendamisega tegelev ettevõtja on töötajaga lähetamise ajaks sõlminud töösuhte.

[...]"

Direktiiv 91/383/EMÜ

- 6 Nõukogu 25. juuni 1991. aasta direktiiv 91/383/EMÜ, millega täiendatakse meetmeid tähtajalise või ajutise töösuhtega töötajate tööohutuse ja tervishoiu parandamise soodustamiseks (EÜT L 206, lk 19; ELT eriväljaanne 05/01, lk 418), sätestab artiklis 1:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse järgmiste töösuhete suhtes:

[...]

- 2) ajutised töösuhted, kus tööandjaks on ajutist tööjõudu vahendav ettevõtte ning töötaja on võetud tööle tema teenuseid kasutava ettevõtte ja/või asutuse jaoks ja kontrollimisel.”

Siseriiklik õigus

- 7 Vastavalt Wet arbeid vreemdelingen'i (välismaalaste tööseadus, *Stb.* 1994, nr 959, edaspidi „Wav”) artikli 2 lõikele 1 on Madalmaades tööandjal keelatud välismaalast ilma tööloata tööle võtta.

- 8 Wav'i rakendusmääruse (Besluit uitvoering Wav, *Stb* 1995, nr 406) artikli 1e lõige 1, nii nagu seda on muudetud 10. novembri 2005. aasta määrusega (*Stb*. 2005, nr 577, edaspidi „rakendusmäärus“), on sõnastatud järgmiselt:

„Wav'i artikli 2 lõikes 1 nimetatud keeldu ei kohaldata välismaalastele, kes töötavad piiriülese teenuste osutamise raames ajutiselt Madalmaades mõne tööandja juures, kelle asukoht on Euroopa Liidu mõnes teises liikmesriigis kui Madalmaad, tingimusel et:

- a) välismaalasel on õigus töötada selle tööandja juures liikmesriigis, kus on tööandja asukoht,
 - b) tööandja on tööst Madalmaades eelnevalt teatanud töö- ja sissetulekute keskoorganisatsioonile ja
 - c) tegemist ei ole teenustega, mis seisnevad tööjõu vahendamises.”
- 9 Eelotsusetaotlused esitanud kohus märgib, et Wav'i artikli 2 lõikes 1 sätestatud tööloa kohustus kui 2003. aasta ühinemisakti XII lisas ette nähtud ajutine Poola tööjõu vaba liikumise piirang jäeti jõusse kuni 1. maini 2007.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 10 Kohtuasja C-307/09 osas selgub eelotsusetaotlusest, et tööinspektsiooni kontrolli käigus tuvastati, et Vicoplusi tööle võetud kolm Poola kodanikku töötasid Madalmaade äriühingus Maris, mille tegevuse hulka kuulub teiste ettevõtete pumpade remont. Marisi ja ühe teise äriühingu vahel sõlmitud lepingu kohaselt pidi nende töö kestma ajavahemikul 15. augustist kuni 30. novembrini 2005.
- 11 Kohtuasjas C-308/09 puudutavad põhikohtuasja asjaolud tööinspektsiooni 31. juuli 2006. aasta aruannet, mille kohaselt töötasid kaks Poola kodanikku alates 10. jaanuarist 2006 montööradena Madalmaade äriühingu Flevoservice en Flevowash BV autoremonditöökojas. Nad olid asunud tööle BAM Vermeeri juures, kes sõlmis selle Madalmaade ettevõtjaga lepingu veoautode ja järelkärude remontimiseks ja ümberehitamiseks.
- 12 Mis puudutab kohtuasja C-309/09, siis osutab eelotsusetaotlus sellele, et äriühing, mille õigusjärglane on Olbek, sõlmis 15. novembril 2005 lepingu Madalmaade äriühingu HTG Nederveen BV-ga, et pakkuda viimasele töötajaid prügikäitlusteenuste osutamiseks mitmekuulise ajavahemiku jooksul. Tööinspektsiooni kontroll HTG Nederveen BV äriruumides võimaldas tuvastada, et seda tööd tegid muu hulgas 20 Poola kodanikku.
- 13 Kolmes eespool nimetatud kohtuasjas määrati põhikohtuasja kaebajale trahv Wav'i artikli 2 lõike 1 rikkumise eest seeläbi, et nad võtsid Madalmaades tööle Poola kodanikud, ilma et nad oleksid saanud selleks tööloa.

- 14 Sotsiaal- ja tööhõivevaldkonna riigisekretär (kohtuasjas C-307/09) ning Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (kohtuasjades C-308/09 ja C-309/09) jätsid nende trahvide määramise peale esitatud vaided rahuldamata, leides, et teenuste osutamine vastavalt Vicoplusi, BAM Vermeeri ja Olbeki poolt kujutas endast tööjõu vahendamist rakendusmääruse artikli 1e lõike 1 punkti c tähenduses.
- 15 Kuna Rechtbank 's-Gravenhage jättis nende otsuste peale esitatud kaebused rahuldamata, esitasid kõik põhikohtuasja kaebajad apellatsioonkaebuse Raad van Statele.
- 16 Nimetatud kohus tõdeb, et on ilmne, et rakendusmääruse artikli 1e lõikes 1 ette nähtud kohustus saada tööjõu vahendamiseks tööloa piirab teenuste osutamise vabadust. Kohus leiab, et 27. märtsi 1990. aasta otsusest kohtuasjas C-113/89: Rush Portuguesa (EKL 1990, lk I-1417), 9. augusti 1994. aasta otsusest kohtuasjas C-43/93: Vander Elst (EKL 1994, lk I-3803), 21. oktoobri 2004. aasta otsusest kohtuasjas C-445/03: komisjon *vs.* Luksemburg (EKL 2004, lk I-10191), 19. jaanuari 2006. aasta otsusest kohtuasjas C-244/04: komisjon *vs.* Saksamaa (EKL 2006, lk I-885) ning 21. septembri 2006. aasta otsusest kohtuasjas C-168/04: komisjon *vs.* Austria (EKL 2006, lk I-9041) tuleneb, et niisugune teenuste osutamise vabaduse piiramine, nagu on põhikohtuasjades kõne all, võib olla õigustatud eelkõige üldise huvi eesmärgil, mis seisneb liikmesriigi tööturu kaitsmises muu hulgas töötajate vaba liikumise piirangutest kõrvalhoidmise eest.
- 17 Sellega seoses selgitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tööloa saamise kohustuse säilitamine tugineb eelkõige eespool viidatud kohtuotsusele Rush Portuguesa, ent juhib samas tähelepanu asjaolule, et Euroopa Kohus ei kasutanud selle kohtuotsuse punktis 16 esitatud põhistust viidatud hilisemates kohtuotsustes uuesti. Seetõttu tekib küsimus, kas liidu õigusega on praegu vastuolus see, kui põhikohtuasja asjaoludel on tööjõu vahendamise eelduseks tööloa saamine.

- 18 Sellest tulenevalt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas liikmesriigi tööturu kaitsmiseks Wav'i artikli 2 lõike 1 alusel kehtiv tööloa nõue tööjõu vahendamises seisneva teenuste osutamise jaoks on ELTL artiklite 56 ja 57 seisukohalt proportsionaalne meede, võttes arvesse ka 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punktis 2 töötajate vaba liikumise osas sätestatud piirangut. Kui vastus on jaatav, siis tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus tööjõu vahendamise mõiste ulatuse kohta ning iseäranis tähtsuse kohta, mis tuleb omistada selle põhitegevuse laadile, millega kõnealune teenuste osutaja tegeleb oma asukohariigis.
- 19 Neil asjaoludel otsustas Raad van State tema lahendada olevas kolmes kohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused, mis on sõnastatud ühtemoodi:
- „1. Kas [ELTL artikleid 56 ja 57] tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline siseriiklik õigusnorm nagu [Wav'i] artikkel 2 koosmõjus rakendusmääruse artikli 1e lõike 1 alguse ja punktiga c, mis nõuab [tööluba] töötajate lähetamise korral direktiivi 96/71/EÜ artikli 1 lõike 3 alguse ja punkti c tähenduses?
2. Milliste kriteeriumide alusel tuleb kindlaks teha, kas tegemist on töötajate lähetamisega direktiivi 96/71/EÜ artikli 1 lõike 3 alguse ja punkti c tähenduses?”
- 20 Euroopa Kohtu presidendi 2. oktoobri 2009. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-307/09–C-309/09 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- 21 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklitega 56 ja 57 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis seavad selle liikmesriigi territooriumil muu liikmesriigi kodanikest töötajate lähetamise direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses sõltuvusse tööloa saamisest.
- 22 Olgu meenutatud, et asjaolu, et liikmesriigi kohus on eelotsuse küsimuses vormiliselt viidanud teatavatele liidu õiguse sätetele, ei takista Euroopa Kohut esitamast sellele kohtule kõiki tõlgendamise elemente, mis võivad olla tarvilikud tema menetletava kohtuasja lahendamisel, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus on neile oma küsimustes viidanud või mitte. Sellisel juhul on Euroopa Kohtu ülesanne tuletada liikmesriigi kohtu esitatud andmete kogumist ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt eelkõige 27. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-115/08: ČEZ, EKL 2009, lk I-10265, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus osutab, et jättes Wav'i artikli 2 lõikes 1 ette nähtud tööloa kohustuse Madalmaade Kuningriigis töötada soovivate Poola kodanike suhtes jõusse kuni 1. maini 2007, kohaldas see liikmesriik 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punktis 2 töötajate vaba liikumise suhtes ette nähtud erandit. See

kohus tõstatab siiski küsimuse, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 16–18, kas rakendusmääruse artikli 1e lõike 1 punkti c alusel niisuguse kohustuse säilitamine teenuse osutamise suhtes, mis seisneb Poola kodanikest töötajate vahendamises Madalmaade Kuningriigi territooriumile, võib olla selle erandi järgi õigustatud.

- 24 Sellega seoses olgu öeldud, et kui siseriiklikud õigusnormid on mõnda 2003. aasta ühinemisakti artiklis 24 viidatud üleminekumeedet – käesoleval juhul selle akti XII lisa 2. peatüki punktis 2 sätestatud meedet – arvestades õigustatud, siis ei teki enam küsimust nende normide kokkusobivusest ELTL artiklitega 56 ja 57 (vt selle kohta 5. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-140/05: Valeško, EKL 2006, lk I-10025, punkt 74).
- 25 Järelikult tuleb uurida, kas niisugused normid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuuluvad kõnesoleva üleminekumeetme kohaldamisalasse.
- 26 Esiteks on oluline meenutada, et 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punkt 2 sätestab erandi töötajate vabast liikumisest, jättes üleminekumeetmena määruse nr 1612/68 artiklite 1–6 kohaldamisalast välja Poola kodanikud. See säte näeb nimelt ette, et kuni Poola Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevale ehk 2004. aasta 1. maile järgneva kaheaastase perioodi lõpuni kohaldavad liikmesriigid riiklikke või kahepoolsetest kokkulepetest tulenevaid meetmeid, mis reguleerivad Poola kodanike juurdepääsu nende tööturule. Veel näeb see säte ette, et liikmesriigid võivad jätkata selliste meetmete kohaldamist kuni Poola Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevale järgneva viieaastase perioodi lõpuni.
- 27 Teiseks tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et tegevus, mis seisneb selles, et ettevõtja vahendab tasu eest tööjõudu, kes jääb selle ettevõtja teenistusse, ilma et tööjõu kasutajaga sõlmitaks mingisugust töölepingut, kujutab endast majandustegevust, mis täidab ELTL artikli 57 esimeses lõigus sätestatud tingimused ja mida tuleb seega

käsitada selle sätte mõttes teenusena (vt 17. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 279/80: Webb, EKL 1981, lk 3305, punkt 9, ja 16. juuni 2010. aasta määrus kohtuasjas C-298/09: RANI Slovakia, punkt 36).

- 28 Euroopa Kohus on siiski tunnistanud, et niisugune tegevus võib avaldada mõju selle liikmesriigi tööturule, kus teenust osutatakse. Ühelt poolt võivad tööjõudu vahendavate ettevõtjate palgal olevatele töötajatele vajaduse korral laieneda ELTL artiklid 45–48 ja nende artiklite kohaldamiseks antud liidu määrused (vt eespool viidatud kohtuotsus Webb, punkt 10).
- 29 Teiselt poolt ja arvestades töösuhete spetsiifilist laadi, mis on loomuldas omane tööjõu vahendamisele, mõjutab niisuguse tegevusega tegelemine otseselt nii suhteid tööturul kui ka asjassepuutuvate töötajate õigustatud huve (vt eespool viidatud kohtuotsus Webb, punkt 18).
- 30 Sellega seoses tõdes Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse Rush Portuguesa punktis 16, et tööjõu vahendamisega tegelev ettevõtja, olles küll EL toimimise lepingu mõttes teenuseosutaja, tegeleb niisuguse tegevusega, mille eesmärk on nimelt tagada töötajate juurdepääs vastuvõtva liikmesriigi tööturule.
- 31 Esitatud tõdemust õigustab tõsiasi, et direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c kohaselt lähetatud töötaja suunatakse vahendamise ajaks tavaliselt mõnele niisugusele ametikohale kasutajaettevõttes, millel oleks muidu töötanud selle ettevõtte töötaja.

- 32 Eelnevast järeldeb, et niisuguseid liikmesriigi õigusnorme, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb pidada meetmeks, mis reguleerivad Poola kodanike juurdepääsu selle liikmesriigi tööturule 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punkti 2 mõttes.
- 33 Seetõttu on normid, mis 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punktis 2 sätestatud üleminekuperioodil jätavad Poola kodanike (direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c mõttes) tööle lähetamise selle riigi territooriumil sõltuvusse tööloa saamisest, ELTL artiklitega 56 ja 57 kokkusobivad.
- 34 Niisuguse järelaluseni viib ka selle sätte eesmärk, milleks on vältida pärast uute riikide Euroopa Liiduga ühinemist suure hulga uute liikmesriikide kodanike kohesest saabumisest põhjustatud häireid vanade liikmesriikide tööturul (vt selle kohta 27. septembri 1989. aasta otsus kohtuasjas 9/88: Lopes da Veiga, EKL 1989, lk 2989, punkt 10, ja eespool viidatud kohtuotsus Rush Portuguesa, punkt 13). See eesmärk tuleb ilmsiks eeskätt 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punktist 5, kuivõrd see punkt näeb liikmesriigile tõsiste tööturuhäirete või nende ohu korral ette võimaluse jätkata 2. peatüki punktis 2 kirjeldatud meetmete kohaldamist kuni Poola Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevale järgneva seitsmeaastase perioodi lõpuni.
- 35 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 51, näib olevat kunstlik teha töötajate sissevoolul liikmesriigi tööturule vahet selle alusel, kas töötaja pääseb tööturule tööjõu vahendamisega tegeleva ettevõtja vahendusel või otse ja iseseisvalt, sest mõlemal juhul on tegemist olulise töötajate liikumisega, mis võib häirida kõnealust

tööturgu. Tööjõu vahendamise välistamine 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punkti 2 kohaldamisalast riskiks võtta sellelt sättelt suure osa kasulikust mõjust.

³⁶ Käesoleva kohtuotsuse punktis 33 sõnastatud järeldus vastab muu hulgas sellele, mida Euroopa Kohus otsustas eespool viidatud kohtuotsuses *Rush Portuguesa* akti Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi ühinemistingimuste ja asutamislepingusse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 1985, L 302, lk 23) artikli 216 osas. Olles märkinud selle kohtuotsuse punktis 14, et nimetatud artiklit kohaldatakse, kui kõne all on muu hulgas Portugali töötajate juurdepääs teiste liikmesriikide tööturule, otsustas Euroopa Kohus sama kohtuotsuse punktis 16, et selle artikliga on vastuolus, kui teenuseid osutav ettevõtja vahendab Portugalist pärit töötajaid.

³⁷ Sellega seoses, ehkki Euroopa Kohus ei viidanud küll oma hilisemates lahendites sõnaselgelt kohtuotsuse *Rush Portuguesa* punktile 16, nagu märkis ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, viitas ta siiski sama kohtuotsuse punktile 17, mis toob selgesti välja punktist 16 lähtuva tagajärje – nimelt, et pidades kinni Euroopa Liidu õigusega kehtestatud piiridest, peab liikmesriik saama kontrollida, et tegelikkuses ei oleks teenuse eesmärk niisuguse tööjõu vahendamine, kelle suhtes töötajate vaba liikumine ei kehti (vt eespool viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Luksemburg, punkt 39, ja komisjon *vs.* Austria, punkt 56).

³⁸ 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punkt 1 kehtestab üleminekusätted, mis puudutavad lisaks töötajate liikumisvabadusele ka teenuste osutamise vabadust, mis hõlmab töötajate ajutist liikumist, nagu see on määratletud direktiivi 96/71 artiklis 1.

Sama peatüki punkt 13 lubab vaid Saksamaa Liitvabariigil ja Austria Vabariigil teha selles sätestatud tingimustel ELTL artiklist 56 erandeid seoses riikidevahelise teenuste osutamisega, nii nagu need on määratletud.

³⁹ Sellega seoses on asjakohane märkida, et direktiivi 96/71 artikkel 1 näeb ette kaks olukorda, mille puhul on tegemist riikidevahelise tööjõu vahendamisega. Ühelt poolt laieneb selle artikli lõike 3 punkt c töötaja lähetamisele liikmesriigis asuva ettevõtja poolt, sõltumata sellest, kas tegemist on ajutist tööjõudu vahendava ettevõtjaga või töötajate vahendamisega tegeleva ettevõtjaga, teise liikmesriigi territooriumil asuvale või tegutsevale kasutajaettevõtjale. Teiselt poolt käsitleb sama lõike punkt b olukorda, kus liikmesriigi territooriumil asuva kontserni ettevõtja lähetab töötaja samale kontsernile kuuluvasse asutusse või ettevõttesse.

⁴⁰ Nagu samas märkisid Taani ja Saksamaa valitsus, on 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punkt 13 Saksamaa Liitvabariigi ja Austria Vabariigi läbirääkimiste tulemus; läbirääkimiste eesmärk oli näha ette üleminekukord kõigi direktiivi 96/71 artikli 1 lõikes 3 silmas peetud teenuste osutamise osas. Ei ole võimalik asuda seisukohale, nagu oleks niisuguse tulemuse tagajärg olnud välistada see, et teised liikmesriigid, kes olid Poola Vabariigi ühinemise ajal juba liidu liikmed, võiksid kohaldada Poola kodanikest töötajate (direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses) lähetamise suhtes oma siseriiklikke meetmeid. Niisugune tagajärg läheks vastuollu kõnesoleva peatüki punkti 2 eesmärgiga, nii nagu seda on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 34.

⁴¹ Arvestades kõiki eespool esitatud kaalutlusi, tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELTL artiklitega 56 ja 57 ei ole vastuolus, kui liikmesriik seab 2003. aasta ühinemisakti XII lisa 2. peatüki punktis 2 sätestatud ülemineku perioodil selle liikmesriigi

territooriumil Poola kodanikest töötajate lähetamise direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses sõltuvusse tööloa saamisest.

Teine küsimus

- ⁴² Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, millised kriteeriumid võimaldavad kindlaks teha, kas osutatud teenus on töötajate lähetamine direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses.
- ⁴³ Esiteks ja nagu on meenutatud ka käesoleva kohtuotsuse punktis 27, tuleneb eespool viidatud kohtuotsuse Webb punktist 9, et tööjõu vahendamine on ELTL artikli 57 esimese lõigu mõttes tasuline tegevus, mille kestel vahendatud töötaja jääb teenuseosutaja teenistusse, ilma et kasutajaettevõtjaga sõlmitaks mingisugust töölepingut.
- ⁴⁴ Sellega seoses on asjakohane märkida, et direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkt c täpsustab lisaks, et ajutist tööjõudu vahendav ettevõtja või töötajate vahendamisega tegelev ettevõtja peab olema töötajaga lähetamise ajaks sõlminud töösuhte.
- ⁴⁵ Teiseks tuleb vahet teha vahendamise ja olukorra vahel, kus töötajad paigutatakse ajutiselt ümber teise liikmesriiki, et nad teeksid seal tööd oma tööandjapoolse teenuste osutamise raames (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Rush Portuguesa, punkt 15); viimati nimetatud eesmärgil toimuvat lähetamist käsitleb ka direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkt a.

- 46 Nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 65, kujutab töötajate lähetamine viimasel juhul endast toimingut, mis kaasneb tööandjast ettevõtja poolse teenuse osutamisega nimetatud liikmesriigis. Sellest tulenevalt on asjakohane leida, et tegemist on lähetamisega direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c mõttes, kui erinevalt ajutisest ümberpaigutamisest, mida on kirjeldatud eelmises punktis, on töötajate teise liikmesriiki ümberpaigutamine ise riikidevahelise teenuse osutamise ese.
- 47 Kolmandaks, nagu tõdesid kõik Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsused ja komisjon, töötab direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c mõttes lähetatud töötaja kasutajaettevõtja kontrolli ja juhtimise all. See tuleneb otseselt asjaolust, et niisugune töötaja ei tee oma tööd selle teenuse raames, mida tema tööandja vastuvõtvas liikmesriigis osutab.
- 48 Seda tegurit on mainitud ka direktiivi 91/383 artikli 1 punktis 2, mis sätestab, et ajutist tööjõudu vahendava ettevõtte töötaja on võetud tööle tema teenuseid kasutava ettevõtte ja/või asutuse jaoks ja kontrollimisel.
- 49 Seevastu ei välista asjaolu, et töötaja pöördub lähetuse lõppedes päritoluliikmesriiki tagasi, seda, et töötaja oli vastuvõtvasse liikmesriiki vahendatud. Ehkki vastab küll tõele, et direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c mõttes tööandjapoolse teenuste osutamise raames tööde tegemiseks lähetatud töötaja pöördub üldreeglina pärast teenuse osutamise lõpetamist oma päritoluliikmesriiki tagasi (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused *Rush Portuguesa*, punkt 15, ja *Vander Elst*, punkt 21), ei takista miski sama lõike punkti c mõttes lähetatud töötajal lahkumast vastuvõtvas liikmesriigist

ja pöördumast samuti pärast kasutajaettevõttes tehtud tööde lõpetamist tagasi oma päritoluliikmesriiki.

- 50 Ehkki vastavuse puudumine selle töötaja poolt vastuvõtvast liikmeriigis täidetud tööülesannete ja tema tööandja põhitegevusala vahel võiks lasta arvata, et viimane oli esimese vahendaja, ei ole muu hulgas siiski võimalik välistada, et see töötaja võis osutada oma tööandja eest teenust selle kõrvaltegevusala või hoopis uue tegevusala raames. Teistpidi ei luba tõsiasi, et täidetud tööülesanded vastavad töötaja tööandja põhitegevusalale, välistada, et see töötaja oli tööle vahendatud, kuna niisugune vastavus võib ilmnedä näiteks kontsernisisesel lähetamise korral, mida on käsitletud direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punktis b.
- 51 Seetõttu tuleb teisele küsimusele vastata, et töötajate lähetamine direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses on tasuline tegevus, mille kestel lähetatud töötaja jääb teenuseosutaja teenistusse, ilma et kasutajaettevõtjaga sõlmitaks mingisugust töölepingut. Lähetamist iseloomustab asjaolu, et töötaja vastuvõtvasse liikmesriiki ümberpaigutamine ise ongi teenuseosutajast ettevõtja pakutava teenuse ese ning töötaja täidab tööülesandeid kasutajaettevõtja kontrolli ja juhtimise all.

Kohtukulud

- 52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. ELTL artiklitega 56 ja 57 ei ole vastuolus, kui liikmesriik seab akti Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta XII lisa 2. peatüki punktis 2 sätestatud üleminekuperioodil selle liikmesriigi territooriumil Poola kodanikest töötajate lähetamise Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses sõltuvusse tööloa saamisest.
2. Töötajate lähetamine direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti c tähenduses on tasuline tegevus, mille kestel lähetatud töötaja jääb teenuseosutaja teenistusse, ilma et kasutajaettevõtjaga sõlmitaks mingisugust töölepingut. Lähetamist iseloomustab asjaolu, et töötaja vastuvõtvasse liikmesriiki ümberpaigutamine ise ongi teenuseosutajast ettevõtja pakutava teenuse ese ning töötaja täidab tööülesandeid kasutajaettevõtja kontrolli ja juhtimise all.

Allkirjad